

Forrás: SOMOGYI HÍRLAP
Közzététel ideje: 2012.

TART:

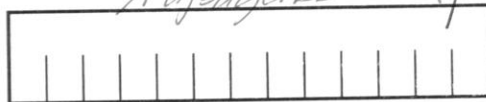
"LOVAG A DRÁVA PARTJÁN" DR. EPERJESSY ERNŐ"

A MAGYAR KULTÚRA LOVAGJA

(SOMOGYI HÍRLAP 1996. OKTÓBER)

Újságok A/3

LOGIC

Felrészlet: Ortilos, Budapest

Szám: XXXIII, 4

Lovag a Dráva partjáról

SZELENCE Szentmihályhegyen megszerették a bőröndös idegent

Topleniket, a vízen járók rémét, a csengető ördögöt, a törpe újságost és Drávez Mári nénit már rég nem emlegetik Órtilosban, de történetük Eperjessy Ernő által örök-re fennmarad.

Varga Andrea

– Eszembe se jutott annak idején, hogy az elismerésért tegyem, azóta meg eltelt ötven év, már nem illik nekem ez a kitüntetés – ágált a 82 esztendő *Eperjessy Ernő*, mire *Tóthné Iváncsics Gyöngyi*, a jelölő 3 Szelence Hagyományőrző Egyesület elnöke így kérlelte: Tanár Úr, az órtilosiak kedvéért... Így aztán csak megtette, és az órtilosiak kedvéért örömmel átvette a Magyar Kultúra Lovagja elismerést Budapesten, a kultúra napján.

A pedagógus, néprajzkutató, etnográfus, nyugalmazott bibliográfus, Órtilos díszpolgára régóta Budapesten él, de ma is somogyinak érzi magát: „az összes őszám ott van valahol a somogyi halmokban eltemetve, a Balatontól a Dráváig.”

Eperjessy Ernő 1929-ben a Zselicben született, 1948-ban végezte el a Püspöki Tanítóképzőt, ahonnan útja Órtilos-Szentmihályhegyre vezetett. Októberi esőben érkezett a templom elé, a hegybíró éppen a kettős birtokos rendeletet magyarázta horvátul. Mindenki szeme a bőröndös idegenre tapadt. Az idegenre, aki hamar felmérte: se iskola, se lakás, csak egy vándortanítói kinevezés, ami azt jelentette hogy fél-évenként váltva kellett volna Szentmihályhegy és Asszonyvár valamelyik parasztházának szobájában oktatni. Se villany, se rádió, se újság, a tanítóra is a földönfutó szegénység várt. Senkit nem ismert és a nyelv is furcsa volt. Hiába beszélt horvátul, ezt a dialektust nem ismerte. Nem csoda, hogy nem jött álom a szemére a kántorék lakásában, s azon gondolkodott, hogy másnap visszautazik. De egyszerűen csak megjelentek a szülők, és

Alapozott somogyi gyökereire. Eperjessy Ernő a Magyar Kultúra Lovagja

A baráti kör megnézné a Szentmihályhegyet

A NYUGDÍJAS TUDÓS támogatta a szentmihályhegyi templom renoválását, sírhelyét is itt alakította ki. Tagja a fővárosi Somogyiak Baráti Körének. Azt mondta: a kitüntetés kap-

csán a baráti kör kitalálta, hogy megnéznék Szentmihályhegyet. Aki pedig egyszer is lenéz az öreg templom dombjáról a sebes folyású Drávára, a látvány többé nem ereszi.

könyörgőre fogták: tanító bácsi, ne hagyjon itt bennünket, mert nekünk akkor többet tanítónk nem lesz, ide már senki el nem jön. Így maradt, még 16 évig.

– A semmiből kellett a háború után elvadult vidéken iskolát építenie – mesélte ezt már *Tóthné Iváncsics Gyöngyi*. Kemény feladat várt rá, mégis lelkesen állt a munkájához, elhivatottan végezte küldetését. Felfedezte a Dráva-parti terület értékeit, rájött, hogy fontos megőrizni, gyűjteni mindazon szokásokat, melyek a nép körében élnek. Különös nyelvi sajátosságokra is felfigyelt. Abban az időben még erősen éltek a régi

világ hiedelmek, babonái, különös meséket, verseket, mondákat jegyzett fel, rengeteg hanganyagot, fotót készített. Hamar elnyerte a lakosok bizalmát, megszerették, s egy-egy esti beszélgetés alkalmával megosztották vele a régi családi történeteket. Noha ebben az időszakban nem csak a vallást és az egyházat támadták, hanem a babonák ellen is keményen felléptek, ő mégsem hagyta elveszni az utókor számára ezeket a kincseket.

– Olyan fiatalon kerültem oda, amikor még magamnak is tanulni kellett volna – emlékezett Eperjessy Ernő. – A mai na-

pig fájlalom, hogy nem voltak kollégáim, akik azt mondták volna, amikor a gyerek nem készült, hogy nézz körül a családban, miért nem, hátha éppen tehenet őrzött. Nem volt, aki tanácsot adjon, ez volt a legnehezebb.

Tizenhat négyzetméteres szobában 56 alsótagozatos tanított, telente analfabéta felnőtteknek oktatta a betűvetést, esténként a történeteket hallgatta.

– Rájöttem, hogy ezekben a nagyon egyszerű emberekben – egyike-másika még írni, olvasni se tudott – van valami érték. Rájöttem, hogy milyen kincseket hordanak, elkezdtem gyűjteni, leírogatni a bölcsességeket, mondákat, meséket, amit tőlük hallottam. Egy egyedül élő nénikéről kiderült, hogy titokban hárfázik, a padláson volt a hárfája. Volt, aki tárogatózni tudott, más kosarakat kötött, vagy gyönyörűen énekelt. Sokat tanultam tőlük, csak az a szívfájdalmam, hogy mindenkire nem jutottam el.

Budapesten tevékeny szakmai évek következtek, számos tanulmány, kiadvány és díj (közte 2005-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje) jelzi az utat. Visszavisszanyúlt Somogyországhoz: 1971-ben doktorált, témája a zselici cselédségi nyelvjárás volt, de a Puszták népe a Zselicben, az Órtilos hiedelmek és mondák, A zselicségi uradalmi cselédek regionális szótára, Az égisz érő almafa – Órtilosban gyűjtött népmesék is innen gyökereztek.

Utóbbi már a nyugdíjas korokban.

– Aki nyugdíjba megy, készüljön arra, hogy termékeny éveik vannak hátra, mert aki nem így teszi, hamar elmegegy. Fiókom tele rejtett kincsel, néha nem is tudom, hogy került oda. Valahogy úgy, hogyha majd nyugdíjas leszek, feldolgozom... Így kerültek elő az órtilosai mondák, a népmesék, a zselici cselédszótár, de még mindig van anyag. Tanulmányokat írok, lektorálok, benne vagyok a néprajztudomány sodrában.